

Promemoria

Avvikande från tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en tillståndsansökan enligt EU:s förordning om gigabitinфраstruktur

Sammanfattning

I denna promemoria, som har tagits fram av Gigabitutredningen (Fi 2024:03), lämnas förslag om hur Sverige övergångsvis kan avvika från bestämmelsen om s.k. tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen).

I förordningen regleras bl.a. inom vilken tid som de behöriga myndigheterna ska bevilja eller avslå en ansökan om tillstånd. Om en behörig myndighet inte har fattat ett beslut inom den tidsfristen ska tillståndet anses vara beviljat när tidsfristen löper ut (s.k. tyst godkännande). Medlemsstaterna får avvika från bestämmelsen om tyst godkännande bl.a. om det finns ett rättsmedel som innebär att den operatör som har lidit skada till följd av förseningen har rätt att begära ersättning för skada i enlighet med nationell rätt.

I promemorian görs bedömningen att 3 kap. 2 § skadeståndslagen utgör ett sådant rättsmedel och det föreslås en bestämmelse om att ett tillstånd inte ska anses beviljat om en myndighet inte har fattat beslut om tillståndsansökan inom den tillämpliga tidsfristen som avses i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Bestämmelserna föreslås införas i en ny förordning, som ska träda i kraft den 12 november 2025.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1 Förslag till förordning om avvikande från tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en tillståndsansökan enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.....	4
2 Bakgrund.....	5
2.1 Tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en ansökan om tillstånd inom tillämpliga tidsfrister	5
2.2 Utredningens uppdrag	5
3 Avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister	7
3.1 En ny förordning ska införas	7
3.2 Tillgängligt rättsmedel.....	7
3.3 Avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister	10
4 Ikraftträdande	10
5 Konsekvenser	11
5.1 Utgångspunkter	11
5.2 Alternativ för att lösa uppgiften.....	11
5.3 Förslagets kostnader och intäkter	12
5.4 Andra konsekvenser av förslaget.....	13
5.5 Proportionalitet.....	14
5.6 Det kommunala självstyret	14
5.7 Behov av informationsinsatser	14
5.8 Utvärdering.....	15
5.9 Skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen	15

1 Förslag till förordning om avvikande från tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en tillståndsansökan enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

Regeringen föreskriver följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitenät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen), här benämnd EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

2 § Denna förordning är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Avvikande från tyst godkännande

3 § Med avvikelse från artikel 8.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska ett tillstånd inte anses beviljat om myndigheten inte har prövat ansökan inom den tillämpliga tidsfristen som avses i artikel 7.5 i samma förordning. Detta gäller dock inte när domstolar fullgör sina rättskipningsuppgifter.

I 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207) finns ett sådant rättsmedel som avses i artikel 8.2 a i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Denna förordning träder i kraft den 12 november 2025.

2 Bakgrund

2.1 Tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en ansökan om tillstånd inom tillämpliga tidsfrister

Europaparlamentet och rådet antog den 29 april 2024 förordningen (EU) 2024/1309 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen), nedan benämnd EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

I artikel 7 i förordningen regleras de förfaranden som ska gälla när en operatör ansöker om sådana tillstånd som omfattas av förordningen. Av artikel 7.5 framgår att behöriga myndigheter ska bevilja eller avslå en ansökan om tillstånd, utom ledningsrätter, inom fyra månader från dagen för mottagandet av en fullständig tillståndsansökan. Kravet påverkar dock inte andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av tillståndsförfarandet, inbegripet överklagandeförfaranden. Utredningen bedömer därför att tidsfristen enbart gäller hos den tillståndsgivande myndighet som först prövar ansökan.

Av artikel 7.5 framgår vidare att tidsfristen om fyra månader inte är absolut. De behöriga myndigheterna, dvs. de tillståndsgivande myndigheterna, får i undantagsfall och vederbörligen underbyggda fall förlänga tidsfristen på grund av skäl som medlemsstaten har angett på förhand. En förlängning ska vara så kort som möjlig och får inte överstiga fyra månader, utom när så krävs för att uppfylla andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av tillståndsförfarandet.

Om en behörig myndighet inte har fattat ett beslut inom den tillämpliga tidsfrist som anges i artikel 7.5 ska tillståndet anses vara beviljat när tidsfristen löper ut (s.k. tyst godkännande). Detta framgår av artikel 8.1. Av artikel 8.2 framgår dock att medlemsstaterna får avvika från bestämmelsen om tyst godkännande om minst ett av följande rättsmedel finns tillgängligt för tillståndsförfarandet i fråga:

- a) Den operatör som har lidit skada till följd av den behöriga myndighetens bristande efterlevnad av den tillämpliga tidsfristen enligt artikel 7.5 har rätt att begära ersättning för skada i enlighet med nationell rätt.
- b) Operatören får hänskjuta ärendet till en domstol eller till en tillsynsmyndighet.

2.2 Utredningens uppdrag

Regeringen har gett utredningen i uppdrag att föreslå de anpassningar och kompletterande författningsbestämmelser som EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ger anledning till. En del av uppdraget innebär att

utredningen ska lämna förslag på hur Sverige kan avvika från artikel 8.1 om tyst godkännande genom uppfyllande av artikel 8.2 a.¹ Uppdraget ska redovisas senast den 6 november 2025.²

EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska tillämpas från och med den 12 november 2025.³ Med beaktande av att utredningen ska redovisa sitt uppdrag i november 2025 och att det därefter behövs tid för remissbehandling och beredning inom Regeringskansliet kommer de kompletterande bestämmelserna till förordningen som har sin grund i utredningens betänkande inte att kunna träda i kraft samtidigt som förordningen ska börja att tillämpas.

Långsam handläggning kan som huvudregel inte läggas till grund för att bevilja ett tillstånd enligt svensk rätt. En sådan ordning skulle även kunna strida mot flera principer i det svenska rättssystemet, däribland det kommunala självstyret. Efter att ha informerat Finansdepartementet har utredningen därför beslutat att lämna en promemoria med förslag på hur Sverige övergångsvis, fram till dess att det fullständiga regelverket med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur har trätt i kraft, kan avvika från artikel 8.1 om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister. På så sätt kan det säkerställas att kompletterande svenska författningsbestämmelser till artikel 8 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur har trätt i kraft när förordningen ska börja tillämpas.

Eftersom tiden som har funnits för att ta fram förslagen har varit mycket kort och fler aspekter kan framkomma under den tid som återstår fram till att utredningen överlämnar sitt betänkande, kan utredningen i betänkandet komma till andra slutsatser än de som presenteras i denna promemoria.

Betänkandet kommer även att innehålla sådana förslag som rör avvikande från artikel 8.1 som inte har kunnat omhändertas inom ramen för de förslag som presenteras i denna promemoria.

I betänkandet kommer även andra förslag som rör tillståndsförfaranden i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur att redovisas, bl.a. förslag om skäl för att de behöriga myndigheterna på eget initiativ ska kunna förlänga tidsfristen för beslut om tillstånd. Vilken tidsfrist som fastställs i enlighet med artikel 7.5 har betydelse för när tyst godkännande anses ha skett eller en eventuell skadeståndsskyldighet uppkommer.

¹ Dir. 2024:76. Utredningens uppdrag är alltså inte att utreda om det är lämpligt att avvika från bestämmelsen om tyst godkännande, utan endast att föreslå hur ett sådant avvikande kan uppnås.

² Dir. 2025:47.

³ Artikel 19.2 i GIA.

3 Avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister

3.1 En ny förordning ska införas

Utredningens förslag: En ny förordning om avvikande från tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en tillståndsansökan enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska införas.

Skälen för förslaget

Den del av utredningens uppdrag som redovisas i denna promemoria syftar till att lämna förslag på hur ett avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister kan ske fram till dess att det fullständiga regelverket med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur har trätt i kraft.

Sådana bestämmelser som behövs för att ge uttryck för tillämpningen av ett alternativt rättsmedel enligt bestämmelserna i artikel 8.2 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur gäller inte skyldigheter för enskilda och avser inte heller i övrigt ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. En reglering av frågan om Sveriges avvikande från principen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister kan därför meddelas med stöd av 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen (regeringens restkompetens).

Mot bakgrund av detta och eftersom bestämmelserna bör träda i kraft senast när EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska börja att tillämpas den 12 november 2025, anser utredningen att det framstår som mest ändamålsenligt att införa en särskild förordning som innehåller de nationella kompletterande bestämmelserna som behövs för att övergångsvis avvika från artikel 8.1 i EU-förordningen.

3.2 Tillgängligt rättsmedel

Utredningens bedömning: De relevanta tillståndsförfattningarna innehåller inga bestämmelser som kan anses utgöra ett sådant rättsmedel som avses i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

I skadeståndslagen finns en bestämmelse som utgör ett sådant rättsmedel.

Skälen för bedömningen

Av artikel 8.2 a i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur följer att medlemsstaterna får avvika från bestämmelsen om tyst godkännande vid

avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan i artikel 8.1 om operatören har tillgång till ett rättsmedel som gör det möjligt för operatören att begära ersättning för skada till följd av att en myndighet inte har efterlevt tidsfristen i artikel 7.5. Det behöver därför klargöras om det finns bestämmelser i svensk rätt som kan anses utgöra ett sådant rättsmedel. Om sådana bestämmelser saknas ska förslag om detta lämnas.

Tillståndsförfattningarna och befintliga rättsmedel i dessa

De olika tillstånd som, enligt utredningens bedömning, kan komma att omfattas av reglerna om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur regleras i miljöbalken, lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, väglagen (1971:948), kulturmiljölagen (1988:950), ordningslagen (1993:1617), plan- och bygglagen (2010:900) och lagen (2016:319) om skydd för geografisk information. Dessa författningar innehåller inga bestämmelser som medger ersättning för skada på grund av dröjsmål vid handläggning av tillståndsärenden. I plan- och bygglagen finns det dock en bestämmelse om avgiftsreduktion vid förseningar i handläggningen av vissa ärenden.

Enligt 12 kap. 8 a § plan- och bygglagen ska avgiften för handläggningen av bl.a. ett ärende om lov eller en anmälan reduceras med en femtedel för varje påbörjad vecka som en tidsfrist överskrids. Syftet med systemet med avgiftsreduktion är att effektivisera hanteringen av sådana ärenden och skapa incitament för att korta handläggningstiderna.⁴ Det är således närmast fråga om ett sanktionssystem riktat till byggnadsnämnderna. Bestämmelsen ger inte möjlighet att begära ersättning för en viss skada, utan ersättningen sker i form av den stadgade avgiftsreduceringen, vilken byggnadsnämnderna ska hantera på eget initiativ vid uttag av avgiften. Systemet med reducerade avgifter i plan- och bygglagen kan därmed inte anses vara ett sådant rättsmedel som EU:s förordning om gigabitinфраstruktur hänvisar till i denna del.

De relevanta tillståndsförfattningarna innehåller därmed inga bestämmelser som kan anses utgöra ett sådant rättsmedel som avses i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur och det måste därför övervägas om det finns rättsmedel i någon annan författning.

Skadeståndslagen

Enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207) ska staten eller en kommun ersätta

1. personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada, som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen svarar,
2. skada på grund av att någon annan kränks på sätt som anges i 2 kap. 3 § genom fel eller försummelse vid sådan myndighetsutövning, och
3. skada som ersätts enligt 2 kap. 3 a § och som orsakas genom fel eller försummelse vid sådan myndighetsutövning.

Staten eller en kommun bär inte något strikt skadeståndsansvar för ofullkomligheter i dess verksamhet. Liksom övriga regler i skade-

⁴ Se MÖD 2022:8 och prop. 2017/18:210 s. 12 f.

ståndslagen innebär 3 kap. 2 § ett ansvar för styrkt vållande. Bedömningen av om en myndighet har varit oaktsam ska vara objektiv. Att det har förekommit något som i och för sig kan vara skadeståndsgrundande är inte heller tillräckligt för att ersättning ska utges. Det krävs också att det inträffade har orsakat skada. Det är den som begär ersättning som ska bevisa skadan, dess omfattning och sambandet med felet eller försummelsen.

Artikel 8.2 a i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur kräver inte något strikt ansvar för myndigheterna, utan det anges endast att det ska finnas ett rättsmedel som ger den operatör som har lidit skada rätt att begära ersättning för denna. För att det ska kunna anses vara ett sådant rättsmedel bör det dock finnas en reell möjlighet att få ersättning för den skada som den långsamma handläggningen har orsakat.

Det krävs bl.a. fel eller försummelse från staten eller kommunens sida för att ersättning ska utgå enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen. Ett oacceptabelt dröjsmål vid handläggningen av ett ärende kan vara att bedöma som fel eller försummelse i skadeståndslagens mening. Av praxis framgår bl.a. att det dels ska kunna konstateras ett dröjsmål, dels att dröjsmålet kan kvalificeras som oaktsamt.⁵ I artikel 7.5 i EU:s förordning om gigabitsinfrastruktur föreskrivs en tidsfrist inom vilken tillstånd ska meddelas. Det är rimligt att utgå från att föreskrivna tidsfrister hålls. Om en sådan frist överskrids skulle det kunna betraktas som oaktsamt och därmed skadeståndsgrundande.⁶

Bestämmelsen i 3 kap. 2 § skadeståndslagen förutsätter även att skadan har vållats vid myndighetsutövning. Myndigheters beslut om en förmån som bara det allmänna kan ge och åtgärder i sådana sammanhang utgör myndighetsutövning enligt lagen. Sådan tillståndsgivning som det är fråga om i nu aktuellt fall bör därmed anses utgöra myndighetsutövning i skadeståndslagens mening.

Bestämmelsen ger rätt till ersättning för person- och sakskador, ren förmögenhetsskada och i vissa fall ideell skada. Vilken typ av skada som det rättsmedel som EU:s förordning om gigabitinфраstruktur hänvisar till ska kunna ersätta framgår inte tydligt av förordningen. Den skada som i huvudsak kan komma att uppstå vid ett överskridande av tidsfristen i förordningen bör dock vara ren förmögenhetsskada. Den ersättning för skada som kan utgå enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen får därför anses tillräcklig för att uppfylla kraven i artikel 8.2 a i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur.

Utredningen anser därmed att det genom 3 kap. 2 § skadeståndslagen finns en reell möjlighet att få ersättning för den skada som ett överskridande av tidsfristen i artikel 7.5 i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur kan orsaka. Bestämmelsen får därför anses utgöra ett sådant rättsmedel som avses i artikel 8.2 a i förordningen.

Frågor kan uppkomma om skadeståndsansvar vid tillståndsförfaranden som inkluderar samråd med andra myndigheter. Frågan om ansvars-

⁵ Se t.ex. Justitiekanslerns beslut den 19 maj 2017 med dnr 7552-16-40, den 16 mars 2022 med dnr 2021/5112 och den 9 januari 2024 med dnr 2022/5055 samt Bertil Bengtsson, Det allmännas ansvar enligt skadeståndslagen, 2:a uppl. 1996, s. 87.

⁶ Jfr t.ex. Justitiekanslerns beslut den 19 maj 2017 med dnr 7552-16-40, den 13 juni 2018 med dnr 5734-17-4.3, den 19 maj 2020 med dnr 5958-19-4.3.2 och den 16 mars 2022 med dnr 2021/5112.

fördelning i sådana situationer får hanteras inom rättstillämpningen. För undvikande av förseningar bör tillståndsmyndigheten och samrådsmyndigheten ha en nära dialog om tidsramarna och de övriga formerna för samrådsförfarandet.

3.3 Avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister

Utredningens förslag: Tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska inte tillämpas i Sverige. Ett tillstånd ska därför inte anses beviljat om en myndighet inte har prövat ansökan inom den tillämpliga tidsfristen som avses i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Detta ska dock inte gälla när domstolar fullgör sina rättskipningsuppgifter. En bestämmelse av sådan innebörd ska införas i den nya förordningen.

Skälen för förslaget

Enligt utredningens mening innebär artikel 8.2 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur att det utöver ett tillgängligt rättsmedel även krävs ett ställningstagande från medlemsstaten om att den avviker från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister. Det bör därför införas en bestämmelse i den nya förordningen av innebörd att artikel 8.1 i förordningen inte ska tillämpas i Sverige. I en sådan bestämmelse bör det regleras att ett tillstånd inte ska anses beviljat om en myndighet inte har prövat ansökan inom den tillämpliga tidsfristen som avses i artikel 7.5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

I vissa fall ska en ansökan om tillstånd lämnas till och prövas av en domstol. Domstolen är i de fallen den behöriga myndigheten som ska följa tidsfristen i artikel 7.5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Av 11 kap. 2 § regeringsformen framgår att bestämmelser om bl.a. domstolarnas rättskipningsuppgifter meddelas i lag. Sådan verksamhet som rör domstolarnas rättskipningsuppgifter kan därmed inte regleras i en förordning. Det bör därför klargöras att bestämmelsen inte gäller när domstolarna fullgör sina rättskipningsuppgifter.

4 Ikraftträdande

Utredningens förslag: Den nya förordningen ska träda i kraft den 12 november 2025.

Skälen för förslaget

Artikel 8 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska tillämpas från och med den 12 november 2025.⁷ Den nu föreslagna förordningen innehåller kompletterande bestämmelser till den artikeln. För att undvika att bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister blir tillämplig i Sverige behöver den nya förordningen träda i kraft senast vid samma tidpunkt som artikeln ska börja tillämpas. Den nya förordningen bör därför träda i kraft den 12 november 2025.

5 Konsekvenser

5.1 Utgångspunkter

Förslaget i promemorian utgår från det uppdrag som utredningen har fått (se avsnitt 2) och syftar till att säkerställa att bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister inte ska gälla i Sverige. Förslaget innebär att ett tillstånd inte ska anses beviljat om en myndighet inte har prövat ansökan inom den tillämpliga tidsfristen som avses i artikel 7.5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Förslaget kompletterar EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, som är direkt tillämplig i Sverige. Konsekvenserna av EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska inte analyseras här, utan konsekvensanalysen är begränsad till de författningsförslag som lämnas i denna promemoria. Bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och tillämpligt rättsmedel enligt svensk rätt är därför utgångspunkten för konsekvensanalysen.

5.2 Alternativ för att lösa uppgiften

För att avvika från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister krävs det en bestämmelse som ger uttryck för medlemsstatens val med stöd av artikel 8.2. Genom en sådan bestämmelse regleras att bestämmelsen i artikel 8.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur inte ska tillämpas i Sverige. Utredningen anser att det inte finns några alternativ till en sådan lösning.

Om ingen sådan åtgärd vidtas blir principen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister gällande i Sverige när EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska börja tillämpas. Det skulle innebära att tillståndsansökningar anses beviljade utan en fullständig prövning. En sådan ordning skulle kunna få stora negativa konsekvenser för t.ex. kultur- och naturmiljön och nationell säkerhet, eftersom ett tillstånd i sådana fall skulle kunna anses beviljat

⁷ Artikel 19 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

innan en fullständig prövning av tillståndsärendet har gjorts och de intressen som tillståndet syftar till att skydda därmed inte skulle beaktas. Detta kan även medföra negativa samhällsekonomiska konsekvenser.

När det gäller att säkerställa att det finns ett tillgängligt rättsmedel enligt artikel 8.2 a har utredningen identifierat två alternativ. Det ena är att utforma en ny skadeståndsbestämmelse som är anpassad endast för situationer där en behörig myndighet överskrider en tidsfrist i samband med sådan tillståndsgivning som avses i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Det andra är att tillämpa en befintlig skadeståndsbestämmelse. Eftersom det redan finns ett rättsmedel som uppfyller kraven i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och det dessutom finns en etablerad praxis som kan tjäna som vägledning för tillämpningen, anser utredningen att detta alternativ är att föredra.

5.3 Förslagets kostnader och intäkter

Staten

Justitiekanslern och allmänna domstolar

Förslaget innebär bl.a. att ett tillstånd inte ska anses beviljat vid avsaknad av beslut om tillståndsansökan inom den tillämpliga tidsfristen som följer av EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, utan i stället ska operatörer kunna begära skadestånd enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen om tidsfristen överskrids. En skadeståndstalan mot staten prövas som huvudregel av allmän domstol. Justitiekanslern kan också på frivillig väg reglera vissa skadeståndsanspråk som riktas mot staten.⁸

Huvudregeln är att lagstadgade tidsfrister ska följas och utredningen har inte skäl att tro att så inte skulle ske i de allra flesta fall. Utredningen bedömer därför att förslaget enbart kommer att medföra en mindre ökning av antalet skadeståndsärenden hos Justitiekanslern respektive mål i allmän domstol. Det begränsade antalet tillkommande ärenden kan leda till ökade kostnader, men det är inte troligt att kostnaderna blir särskilt höga. Utredningen anser därför att dessa bör kunna hanteras inom befintliga budgetramar.

Statliga förvaltningsmyndigheter

Behöriga myndigheter, dvs. myndigheter som beslutar om sådana tillstånd som avses i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, kan komma att drabbas av ökade kostnader om de överskrider den tillämpliga tidsfristen och åläggs att betala skadestånd. Vissa statliga förvaltningsmyndigheter är sådana behöriga myndigheter. Om myndigheterna överskrider tidsfristen riktas en eventuell skadeståndstalan mot staten.

Eftersom utredningen bedömer att tidsfristerna i de allra flesta fall kommer att hållas bör antalet skadeståndsärenden bli få. Skadeståndets storlek beror på skadan i varje enskilt fall och kan svårigen uppskattas på förhand. Sammantaget bedöms kostnaderna inte öka nämnvärt för staten.

⁸ Se förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten.

Kommuner och regioner

Kommunala och regionala tillståndsmyndigheter

Samma resonemang bör användas för kommunala och regionala tillståndsmyndigheter som för statliga förvaltningsmyndigheter (se ovan).

Kommunala och regionala operatörer

Förslaget om avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister leder till att kommunala och regionala operatörer (stadsnät), som har ansökt om tillstånd, inte får sin ansökan automatiskt beviljad när tidsfristen i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur löper ut. Om detta medför några kostnader för sådana operatörer är svårt att bedöma. Syftet med möjligheten att begära skadestånd är dock att operatörens eventuella kostnader på grund av att handläggningen av tillståndsärendet fördröjs ska kunna ersättas. Det finns därmed förutsättningar för att operatörerna ska kunna hållas skadelösa.

Att föra talan om skadestånd kan i och för sig medföra kostnader för operatörerna. Det finns dock ingen skyldighet för operatörerna att begära skadestånd, utan det är endast en möjlighet.

Företag och andra enskilda

Operatörer

Samma resonemang kan användas för privatägda operatörer som för kommunala och regionala operatörer (se ovan).

5.4 Andra konsekvenser av förslaget

Syftet med bestämmelserna om tidsfrister för tillståndsbeslut och tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur är att tillståndsbeslut ska fattas snabbare. För att uppnå detta kan de behöriga myndigheterna behöva prioritera de ärenden som omfattas av förordningen framför andra arbetsuppgifter. Denna konsekvensanalys omfattar dock inte konsekvenserna av EU:s förordning om gigabitinфраstruktur i dess helhet.

Utredningens förslag om att avvika från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister skulle kunna ha en negativ effekt för utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation, eftersom det inte går att utesluta att antalet beviljade tillstånd skulle kunna bli fler om bestämmelsen tillämpades. Det skulle kunna vara mer fördelaktigt för operatörer att få en passivt beviljad ansökan vid tidsfristens utgång än att hänvisas till möjligheten att ansöka om skadestånd om handläggningstiden har dragit ut på tiden.

Samtidigt är förslaget positivt för rättighetshavare och andra som berörs av de olika tillståndsbesluten. Även om utgångspunkten är att de tidsfrister för tillståndsansökningar som anges i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur ska hållas är det rimligt att anta att dessa i vissa fall

skulle kunna överträdas. Så skulle kunna vara fallet vid särskilt komplicerade eller tidskrävande tillståndsprövningar, exempelvis när tillståndsförfarandet kräver att tillståndsmyndigheten samråder med andra myndigheter eller inhämtar synpunkter från rättighetshavare. Ett avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande innebär att tillståndsmyndigheterna behåller möjligheten att göra den utredning som anses nödvändig i det enskilda fallet. Med en sådan lösning säkerställs att de överväganden och prövningar som bedöms nödvändiga får genomslag i tillståndsprövningarna. Detta kommer sannolikt att leda till mer underbyggda och avvägda beslut jämfört med vad som skulle kunna bli fallet om bestämmelsen om tyst godkännande skulle tillämpas, vilket bör minska risken för att olika rättighetshavare som berörs av de aktuella besluten påverkas negativt.

5.5 Proportionalitet

Om ingen åtgärd vidtas kommer, som anges i avsnitt 5.2, bestämmelsen i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister att gälla i Sverige. Som beskrivits kan en ordning med tyst godkännande få stora negativa konsekvenser och även strida mot flera principer i det svenska rättssystemet. De konsekvenser som följer av förslaget i promemorian bör därmed vägas mot konsekvenserna av att tillstånd beviljas genom tyst godkännande.

För att säkerställa att förslaget inte medför mer långtgående kostnader än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte har utredningen vid utformningen av förslaget endast föreslagit de åtgärder som är nödvändiga för att uppfylla reglerna i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister. Utredningen anser därmed sammantaget att förslaget är proportionerligt.

5.6 Det kommunala självstyret

Förslaget att avvika från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister har en positiv påverkan på det kommunala självstyret, eftersom det kommunala beslutsfattandet när det gäller olika tillstånd inte påverkas på det negativa sätt som tillämpningen av bestämmelsen om tyst godkännande hade inneburit.

5.7 Behov av informationsinsatser

Det finns ett visst behov av informationsinsatser kring förslaget. Ingen myndighet har ännu fått något tillsynsuppdrag eller annat uppdrag när det

gäller EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Uppgiften kan därmed inte läggas på någon befintlig myndighet.

Information om förslaget kommer dock att spridas genom att denna promemoria remitteras för synpunkter till dem som berörs av den. Utredningens experter förutsätts även informera sina respektive organisationer (Regeringskansliet, Sveriges Kommuner och Regioner, Post- och telestyrelsen, Försvarmakten, Försvarets Radioanstalt, Trafikverket, Länsstyrelserna, TechSverige och Mark- och miljööverdomstolen) om förslaget. Behovet av informationsinsatser bedöms därmed kunna tillgodoses på detta sätt.

5.8 Utvärdering

Förslaget föreslås gälla tills vidare. Utredningen kommer dock i det betänkande som ska överlämnas under hösten 2025 att lämna slutliga förslag om samma frågor. Det är sannolikt att de bestämmelser som föreslås i denna promemoria kommer att infogas i betänkandet och att den nu föreslagna förordningen upphävs när en ny lag och förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur införs. Med tanke på den korta tid som förordningen i praktiken därmed är avsedd att gälla bedöms det inte finnas skäl att ytterligare utvärdera bestämmelserna i den. Utredningen återkommer dock med förslag om utvärdering av förslagen i betänkandet.

5.9 Skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget överensstämmer med bestämmelserna i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och är därför i överensstämmelse med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.